

Krjela
36

krjela
36

IVAN LAUČÍK

Zápas o zmysel

Čo z akých odľahlých končín čerpá báseň vzduch pre svoj život, nakoniec sa vracia iba k človeku. Prichádza zdanlivo z vonku. Pokúša sa preniknúť so svojim posolstvom k vášmu vnútru, pokúša sa presvetliť ho, posunúť hranice, prehĺbiť tajomstvo človeka. Akoby sa až vo chvíli vyklbenia rúk ozrejmla sladkosť ich prirodzeného miesta. A báseň prináša toto vedomie iného. Chce byť bodom, podľa ktorého sa možno zorientovať.

Takýto je pre mňa zmysel poézie, zmysel, o ktorý zápasím. Jedná sa pri tom o pravosť cítenia, o pravosť toho orientačného bodu, ktorým som v podstate sám, o pravosť krehkej stavby jazyka nado mnou, čo ma pre vás zviditeľňuje, a teda aj o pravosť celej orientácie.

Na svojich cestách sa život a poézia prelínajú ako rovnocenní partneri. Možno už to, že vedia jeden o druhom, ich oboch posilňuje.

Pre takúto poéziu je nebezpečná strnulosť predstáv o poézii vôbec. Nebezpečné sú tie vysunuté poličky poézie, nebezpečný je takmer nedotknutý koberec, čo k nim vedie. Koľko razy som sa už potešil, keď som poéziu našiel v knižniciach, medzi ostatnými knihami. Lenže to boli vždy knihy s dlhými riadkami! Vyzerali ako próza a len vďaka omylu zaujali svoje samozrejmé miesto. A toto bolo, hádam, najnebezpečnejšie. Takto poézia skĺzla po pancieroch stereotypu skôr, než sa dostala niekomu do skutočného zorného poľa. Nech nám slúži tento príklad ďalej!

Ak sa poézia proti niečomu obracia a tých vecí, proti ktorým je, je v priestore človeka málo, obracia sa proti stereotypu. Predovšetkým proti stereotypu cítenia. Dúfam, že to, čo robím, nebude utvrdzovať ľudí v stereotypoch a môj zámer je nevytvárať ani nové stereotypy. V tomto zmysle sa mi jedná o otvorenosť – človeka voči svetu, voči iným, o otvorenosť k sebe. A niekde tu sa jedná aj o otvorenosť

básne. Texty, čo prečítam, vznikli asi takýmto spôsobom: najprv to boli takmer reportážne záznamy, záblesky, zachytené v stave zrodu. Znepokojoval ma spôsob, ktorým som musel o nich písať. Škrтал som tieto príliš ľahké vety. Zostávali iba ich vrcholky bez svahov, bez plynulosti, strácal som všetko. Podarilo sa mi všetky slová stratiť. Pritom tá prvotná skúsenosť zostávala nedotknutá. Lenže bez slov, bez svedkov... Pohyboval som sa takto sám sebou stiesnený vo vnútri. Viedol som jazyk k výbuchu. Po výbuchu som našiel cestu von. Vzniklo pár riadkov – boli tým, čo som žil, i niečím viac. Akoby štyridsať dní mlčania oplodnilo môj jazyk. Hovorilo mi to niečo. A s touto nádejou, že vám posielam dobrých poslov, začínam : ...

(prepis rozhlasového záznamu približne z roku 1970)

IVAN KORMAN

Po uplynutí

A silniet' v prísunoch svetla
prostou prítomnosťou
v obci prirodzených

spomínať na balzamy oslobodených správ
na úsilie vyriešnuť prvú samohlásku
v dosahu ozvučníc
nainštalovaných v auguste 68-ho

ó kytice v hlavniach diel
ó zabudnutý nezabudnuteľný sprievod
živých fakiel'

prázdny sud od benzínu
vyčerpaný vrtuľníkmi na Kamenistej
zletel dolu úplazom
ako príslovie
po nás potopa

len čo po vás
nešetní nešetriaci
jumping z veží lyžiarskych mostíkov?
bowling olympijských gladiátorov
na chlebových poliach?
kiež by aspoň to

kiež by sa po zväzkoch káblov
spustil posledný väzeň storočia
odsúdený na nápev
presmutnejšej piesne

Situácia

To šťastie uštváť svoju lásku
    cyklom prírodopisných filmov
prehistóriou
    snáh
    objaviteľov trestuhodných krás

To šťastie paralelne zapojiť tisíc budíkov
JASNOSLOVIE ČASU
    / po opone odlivu /

Pripomienka J. Y. Cousteaua

Zamličím všetko
Nič
    nepoviem o výbuchu
pod
privretými viečkami
Na medziach
    chlapca
    strháva
    vlastný
    šarkan
Na oceáne
    vietor
    víťazne
    zrúkol
v
Cousteauových
    rúrových
        plachetniciach
„Na
plnú
rúru!“

Popoludnie pána M.

Ak práve nezjedol spánok
sedí pán M na balkóne
visiacom z morény skiel
panelákového priečelia
kde – tu
zaspína

dlaňami ostrú striešku
nad vysušeným rastlinným písmom
/ ó, divoký zber v prvých hodinách jari /
spätným pohľadom pamäti

vyháňa psíkov svojich detí
zo zakázaných území
kde

nestretnúť sa je viac ako čelná zrážka
zatiaľ

na odvrátenej strane satelitu
papagájovitý vták vytrvalo propaguje kurz
angličtiny

a v ožiarenom kúte sa začali
samovoľne

presýpať čučoriedky z praveku
ak práve takto
vidíme pána M

všetko je jasné...

pán M. sa nikdy netúžil
stať pánom M.
chcel byť

nanajvýš snom o sebe

Vezmeš to
ako samozrejmosť prachu
výčiny pána M. sa dajú prepáčiť na počkanie
tým skôr
že ty

si ho

chcel milovať

ale
on sa ukryl

v hluku mliaskajúcich vesmírov

Syn

Za
sklom dverí
chodí
malý Chaplin
s
ružovým dáždnikom
vychodenými cestičkami
medzi
kuchyňou
a
chodbou
s
vešiakmi
z
ktorých
přchnu
sny

rozprávky

filmy

ako
na
páse
keď nimi
potrasie
on

***

Nevinnosť
vystúpila si z bublín pravekých močarísk
z kulís divokých jašterích párení
zo zvukov nikdy nepočutých
na modrý areál detstva
Zázrakom si uchovala
svoje drievka a handričky
v kýblikoch túžby
zatiaľ čo
božský
falus
rakety
perforoval
Vesmír
prepašovala si svoje krehké kryštály
nočným rýchlikom histórie
a
rýchlo si ich skryla
pod sukničku
zo zelených vetiev
Ach, nevinnosť
aké ťažké a namáhavé
je
hláskovať
v
tvojej prítomnosti
život aj smrť

IVAN ŠTÍPALA

Až more

Až more tiché
stľapká piesok brehu:
nad teplým Jadranom
more jasných hviezd.
A chvíle liché,
žiada sa ti nehu
v hĺbke noci už nad ránom,
keď samotu len
ťažko niesť.
Už si ju vlečieš,
ako rybár siete,
v nádeji,
že na konci
lesklá šupina sa blysne.
Jej neutečieš nech ti srdce tisne.
Darmo, to len
augustová hviezda
na vlnke, a
zhasla.

Do mliečnej dráhy nazerám,
za morom ste, no blízko,
kamaráti moji.
No ďaleko, keď cez hranice treba,
tak ako vo vesmíre k hviezdám –
blízko v predstave,
no kde hranice neba,
keď hmote letieť chce sa?
To na svetelné roky
meriaš život, k večnosti
blízko, no tak ďaleko!
Len na zemi si letec,
ktorý zaváži:

tam hore žiješ
len tak v beztíži.
Po vode kráčať nevieš?
Tak choď cez hranice.

Odchody

Tej mesačnej noci
v roku šesťdesiatom druhom,
keď sme nasadli
na plese v Tatrách
na loďku
a vydali sa na večnú plavbu
do podsvetia cez morské oko
na rozbúrené moria,
nevedeli sme, že z nej niet návratu.
V požičovni člňkov
zostala naša mladosť
na móle objímajúc
staré chlapčenské lásky.

A už nepomohli spomienky,
keď víchor sa do plachiet zaťal
každý sa musel zvráť
a skrvaviť si dlane.
A iba keď sámum zaľahlo,
bol znova čas si zaspomínať
a živiť dotľčenú dušu
a preberať to dobré,
čo žiarilo aj vo hmlách oceánu.

A že či víchry viali?
Stačila jedna búrka
a triesky člňku sa rozprskli
a nás to hnalo, sem a tam
a potom ešte ďalej,

na ostrovy v mori ľudí,
kde stroskotancom sa ťažko žije
pozorujúc na obzore vín
vojská s najnovšou výzbrojou.

Stojíme ako bezmocní chirurgovia
nad rozďavenou krvavou ranou
na pupku Európy.
Okraje drásajú samopaly,
samostrely, poplašné zariadenia
a míle ostnatého drôtu
a strážne veže,
na akých pred naším detstvom
horári číhali na postriežke
na divú zver:
dnes chalaniská číhajú
na ľudí,
strieľajú tých, čo už nevydržia
sťa pritajené bažanty
vo voľnej sezóne, zrazu vzlietajú,
lebo im kopovy dychčia na chvost.

Toto je bieda našich čias
a veľká hanba
zakríknutých ľudí,
čo už neveria, že ktosi podá ruku.
Tu prázdno duní:
„voľ nebyť, ako byť otrokom“.

Po prekročení hranice,
po pretrhnutí pupočnej šnúry
si sám vo svete.
Otázka je len: akou mierou.

JÁN PÚČEK

Kalenie striebra

I.

Keď škrapina bude už len
predpotopný dejepis
vtáctvo sa sústreďí na let
ticho v závetrí
bezvetrie v otrávených studniach

Diktuješ si číslo z rozmrzutej dlane
pre tých
čo prestupovali na mieste
a žili z pol topánky na deň

Jediným teplom bol
dom z horiacej slamy
(steblá vymlátené do-prázdna)
strecha
čo je pec

Nič ti už nepatrí
keď zlizuješ z topánky
zaschnutú slinu

keď stúpaš podľa toho
kde ležíš

keď prach a popol
je jedno
je to isté
(zakalený zrak)

Dieťa ešte v dlaniach
napodobňuje strnulý
postoj

svojho otca –

pohľadom čerí
tečúcu vodu

II.

Pohyb zreničky
za spareným svetlom
ustrnie do hĺbky

a oko ako na mieste

visím si okolo seba
sprava kamenný
zľava vetrolamy
rozštiepené po dĺžke

vlákienka
vlásky
vlásočnice
nemôžu ma zadržať
v cirkulácii

(spev na hranách budov)

Životopis dedov
s gramatickými chybami
rozmnožuje rustikálny cyklostyl
(vždy ten istý ypsilon
vždy na inom mieste)

a ja
hľadím s obdivom
na pochod telegrafných stíпов
A. G. Bella
Na opačnom konci
teplý dych

(šum
a dupot čižiem)
či žijem?

ticho vyrazené na panel
z vonkajšej strany balkóna
ticho
ako
slovo
ticho

vykričané ponad mesto
(teším sa z jeho príboja)
(z je- vln)
ho-

čo vplynú do roviny

III.

Keď sa roztopia medené kryhy
môžeme začať ukladať telá

a to
čo nevojde do ľudoprázdnych sál
spoľahlivo pohltí hmla

(pochybnosti o zraku sú na mieste
keď začneš pátrať po vlastnom odpade)

vieš
že popol pristál z komínov
a predsa sklopíš zrak

čo si však pomyslí krt
keď sa prevrta na svetlo
za múrmi cintorína?

Len to vedieť
či obrátky okolo osi
znamenajú omyl

či umývanie rán liehom
hodno zapísať

Záhrady nad mestom
sa rozostúpia

objímu sa chodníkmi

no nikto tu zasiaty
nebude čakať na vzklíčenie

len na povrchu
zvoľna vypučia

spevy

o vynálezcoch pohrebísk

IVAN REPČEK

Zloději vevnitř

ohěň
uvězněn v ledovém objetí
touha
ukryta v každém z nás

abychom
neumřeli za noční záře
světlem
z očí krademe měsíci perly

později
navlékáme na zlaté nitě
střepey
z toho co zůstalo

a perly
se kutálejí přes prsty
daleko
kam ani měsíc nedohlédne

Ve vánku

šepot
možná jen šelestivé vyzvánění
přinesené větrem
zastavit se na chvíli a poslouchat

jsou chvíle
jako když fouknete do pampelišky
čisté

zranitelné i silné navzájem

Plný rok

jaro

ať táhne kamsi
zima
ať si schová mrzuté pohledy
do úsměvů sněženek

léto

v krasohledu
poledního slunce
paprsky laskavě pohladí
po nastaveném líci

podzim

na svět se rozlily barvy
a v dešťových oblacích
svítá na lepší časy
podzimnímu větru

zima

už se stromy zbavily
svých zlatých cinglátek
utekly naproti větru nahé
hledající bílou nevinnost

Pokleknout

tak daleko
v té nebetyčné mohutnosti
naše sny
rozprášené naší malostí
jakoby barva
anebo trocha bolesti
zhmotněný kousek
ranního světla

jen jedním mocným švihem
ve chvíli
ve zlomku vteřin
v nekonečnosti písku
pod jasným oblakem
zůstane prázdná před očima
to my jenom odpískáme
vlastní konec zápasu

Vzpomínky

pečlivě uložené
vrstvu po vrstvě

pod mostem
za jarních povodní

ve hvězdách
které padají i za nejtemnějších nocí

hledáme je
v nastavených dlaních

v pohledu z očí do očí

v prohrách i vítězstvích

navzdory všem a všemu
zkoumáme co zbylo z našeho srdce

Touha

my
nádherně modří
a volání dále
tak proradné vábení moře

ty
sametové hlasy
všech sirén světa
nad hladinami oceánů

a
vůbec všude
kam dohlédneme jsou
nekonečné zpěněné pláně

jenom
na nepatrný okamžik
chtít obejmout všechno
a ucítit plnost té nekonečné rozlehlosti

Děkuji

jen najít sílu
nebo zavřít oči
a hledat
nebo vzlétnout z pavučin

a vyslovit to slovo

za nový dech
za květenstvo a barvy
za možnost zastavit se
za nové dny

a možná za všechno

ANNA ONDREJKOVÁ

denník, zima 2010/2011

***

noci bez spánku, deň
(bez?) snov: iný čas, ako vyvrhnutý
kameň zarastá do mora: hladina
pasca sa zaviera

***

zásnubný rituál? zima požiera červené, jelene
sa plnia sklom: slaný nočný jeleň *dychtí po vode z prameňa*
:rituál lovu: priezračnieť,
vletieť do zrkadla
ako do hĺbky,
do tvojho
oka

***

vynoriť sa z modrého
do modrého, z chvenia
do chvenia:
spod snehu pramení krv, spod srdca smäd

***

akoby zabité a plný očí (kto z neho hľadá, kto z neho vidí):
zlaté ľadové zárodočné more: more
je kam?

Krjela 36, obsah

IVAN LAUČÍK: Zápas o zmysel	3
IVAN KORMAN: Šesť básní	5
IVAN ŠTÍPALA: Až more, Odchody	10
JÁN PÚČEK: Kalenie striebra	13
IVAN REPČEK: Básne	17
ANNA ONDREJKOVÁ: Denník, zima 2010/2011	22

ĎAKUJEME ZA FINANČNÚ PODPORU

NADÁCIA
SOLIDÁRNY MIKULÁŠ

••••• **Tlačiareň NORAMI s.r.o.**
NORAMI s.r.o., Liptovský Mikuláš

Krjela

Časopis Literárneho klubu pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (ŽSK) v Liptovskom Mikuláši. Číslo 36. Autori tohto čísla: Ivan Laučík, Ivan Korman, Anna Ondrejková, Ján Púček, Ivan Repček, Ivan Štípala. Zostavil a graficky upravil: Ján Púček. Na obálke použitá kresba Ivana Kormana. Vydala Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši. Vytlačila NORAMI s.r.o. Liptovský Mikuláš. Marec 2011.

resterajuklaminenvartuvlerionovaklpikldolep

mer**KRJE**L Amenrtiskfujlipampostojimfjmve.

kfkpespsafukhogaseikologkperm**36**janterinme.

peqw**ČASOPIS**koyanpowanayamenhiklopasa

lvserbqwevcypodpomkid**LITERÁRNEHO**g

pf**KLUBU**htzozigjktgnnfgnffbdajmenemevyp

opsdgbgjhgnhmghkmbcjkjhgcwrgzhujvcvfghbf

fgjkffgf**PRI**pe**LIPTOVSKÉJ**iskeujd

KNIŽNICIfhfsposqnreufvbyxmdfj oeoopak

lffpoeilopsmerpondenekizejoprayspektmvjfofov

GAŠPARAkglekncb**FEJÉRPATAKY-**

mvnfeir**BELOPOTOCKÉHO**fmrfkriroqw

ffmfnbfbbrurrffu**(ŽSK)**nonoktotorobi desjfp

fgkeprpfgklrkrjkfgndncvvysueiotrururofjkfg

hjdkfjkf**V**gk rpešekdn**LIPTOVSKOM**mrn

mertiklopas**MIKULÁŠI**ierpdfofnhcfvnfjkf